

Ulkoasiainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Malesian hallituksen välisen puitesopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Malesian hallituksen välisen puitesopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 82/2024 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- apulaisosastopäällikkö Juha Niemi, ulkoministeriö
- vastuuvirkamies Saara Harju, ulkoministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Malesian hallituksen välisen kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan puitesopimuksen sekä lain, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Kumppanuus- ja yhteistyösopimus on allekirjoitettu Brysselissä joulukuussa 2022.

Malesian kanssa tehty sopimus on sekasopimus, joka sisältää sekä jäsenvaltioiden että Euroopan unionin toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Kyseessä on ensimmäinen EU:n ja Malesian välillä tehty kahdenvälinen sopimus.

Sopimuksen tavoitteena on syventää EU:n ja Malesian yhteistyötä laaja-alaisesti. Sopimuksella vahvistetaan yhteistyötä useilla sektoreilla, joita ovat muun muassa ihmisoikeudet, joukkotuho-aseiden leviämisen estäminen, terrorismin, korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunta, muuttoliike, ympäristö, energia, ilmastonmuutos, liikenne, tiede ja teknologia, työllisyys- ja sosiaaliasiat, koulutus, maatalous sekä kulttuuri. Sopimus sisältää myös määräyksiä EU:n taloudellisten etujen suojaamisesta. Sopimuksessa on lisäksi merkittävä kaupallista yhteistyötä koskeva osio.

Valiokunnan mietintö UaVM 9/2024 vp

Sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona jälkimmäinen osapuoli on ilmoittanut toiselle osapuolelle voimaantuloa varten tarvittavien oikeudellisten menettelyjen päätökseen saattamisesta. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Malesian hallituksen välisen kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan puitesopimuksen. Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Kumppanuus- ja yhteistyösopimus on ensimmäinen EU:n ja Malesian välillä tehty kahdenvälinen sopimus. Malesian ja EU:n sopimussuhde perustuu tällä hetkellä vuonna 1980 voimaan tulleen Euroopan talousyhteisön ja Kaakkois-Aasian yhteistyöjärjestön (ASEAN) jäsenten väliseen yhteistyösopimukseen. EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Malesian välillä tehty kumppanuus- ja yhteistyösopimus laajentaa merkittävästi osapuolten mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä. Sopimuksella korvataan aiempi Euroopan talousyhteisön ja ASEAN-järjestön välisen sopimuksen muodostama oikeudellinen kehys. EU:lla on vastaavanlainen sopimus viiden muun ASEAN-maan kanssa, joita ovat Indonesia, Filippiinit, Vietnam, Singapore ja Thaimaa. Singaporen ja Thaimaan kanssa tehdyt sopimukset eivät ole tulleet vielä voimaan.

Ulkoasiainvaliokunta pitää puitesopimuksen aikaansaamista Malesian kanssa myönteisenä ja tärkeänä asiana huomioiden Malesian merkittävyys EU:n keskeisenä kumppanina Kaakkois-Aasiassa. Kansainvälisissä kysymyksissä EU ja Malesia ovat usein samanmielisiä, ja EU:n lailla Malesia tukee niin sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää kuin vapaata kauppaa. Kaakkois-Aasian yhteistyöjärjestö ASEANin maista Malesia on EU:n kolmanneksi suurin kauppakumppani. EU on Malesian neljänneksi suurin kauppakumppani. Viime vuosina EU-maiden ja Malesian välisen tavara- ja palvelukaupan vuosittainen yhteisvolyymi on ollut kasvussa ja oli vuonna 2022 noin 58 mrd. euroa. Kauppa on ollut EU:lle alijäämäistä. Tuoreimpien vuoden 2021 tilastojen mukaan suorat investoinnit EU:n ja Malesian välillä olivat noin 47 mrd. euroa. Suomen ja Malesian välinen kauppavaihto on kehittynyt myönteisesti ja oli arvoltaan 676 milj. euroa vuonna 2022. Malesiassa toimii arviolta 30—40 suomalaisyritystä.

EU:n ja Malesian välinen kumppanuutta ja yhteistyötä koskeva puitesopimus luo puitteet laajalaiselle yhteistyölle. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallituksen esityksen kirjausten mukaisesti sopimuksen tarkoituksena on edesauttaa yhteistyötä yhteisten arvojen, kuten ihmisoikeuksien sekä kansainvälisen vakauden, oikeuden ja turvallisuuden edistämiseksi.

Sopimuksella tavoitellaan lisäksi osapuolten välisen kaupan lisäämistä, kaupan edellytysten tukemista ja monenkeskisen kauppajärjestelmän kehittämistä. Osapuolten tavoitteena on EU:n ja Malesian välisen vapaakauppasopimuksen edistäminen, minkä lisäksi ne sopivat käyvänsä vuo-

Valiokunnan mietintö UaVM 9/2024 vp

ropuhelua kauppaan ja investointeihin liittyvistä kysymyksistä ja tekevänsä yhteistyötä pienten ja keskisuurten yritysten kilpailukyvyn parantamiseksi.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 82/2024 vp tarkoitetun sopimuksen siltä osin kuin sopimus kuuluu Suomen toimivaltaan.

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 82/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 22.10.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kimmo Kiljunen sd
varapuheenjohtaja Sofia Vikman kok
jäsen Eva Biaudet r
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Antti Kaikkonen kesk
jäsen Atte Kaleva kok
jäsen Anne Kalmari kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Johannes Koskinen sd
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Antti Lindtman sd
jäsen Tytti Tuppurainen sd
jäsen Ville Vähämäki ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tiina Larvala